

KUOPION MUSEOKESKUS

Kuopion kaupungin museot

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2023–2026

TOIMINTA-AJATUS

Kuopion kaupungin museopalveluista vastaavat Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, Kuopion luonnontieteellinen museo ja Kuopion taidemuseo. Museopalvelut tuotetaan museoiden toiminta-ajatuksiin perustuen, ottaen huomioon kunkin museoalan vaatiman erityisasiantuntemuksen ja alueellisia vastuumuseotehtäviä koskevat sopimukset. Museot toimivat yhteistyössä museokeskuksena. Kaupungin museokohteita ovat Kuopion museo, Kuopion taidemuseo, Kuopion korttelimuseo ja J.V. Snellmanin kotimuseo.

Museot toimivat alueellisina vastuumuseoina. Kulttuurihistoriallisen museon toimialueena on Pohjois-Savon maakunta, tehtävinä alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä ja alueellinen kulttuuriympäristötehtävä. Luonnontieteellisen museon toimialuetta ovat Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan maakunnat, tehtävänä alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä luonnonperinnön osalta. Taidemuseon toimialueena on Pohjois-Savon maakunta, tehtävänä alueellinen taidemuseotehtävä.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo on Kuopion kaupungin historiallinen museo, joka vastaa kaupungin kulttuurihistoriallisista museokokoelmista. Museo tallentaa, tutkii ja välittää tietoa Pohjois-Savon esihistoriasta, historiasta, kansanelämästä ja muusta kulttuuriperinnöstä. Pohjois-Savon alueellisena vastuumuseona se vastaa maakunnan museotoiminnan alueellisesta kehittämisestä. Museon viranomaistoiminta käsittää erityisesti rakennetun ympäristön, arkeologisen kulttuuriperinnön ja kulttuurimaisemien osalta asiantuntijaviranomaisena toimimisen alueellisesti. Alueviranomaisen roolissaan vastuumuseo antaa vuosittain noin 300 viranomaislausuntoa, osallistuu viranomaisneuvotteluihin ja yhteistyöryhmiin. Lisäksi se antaa neuvontaa, kehittää ja edistää kulttuuriympäristön omaehtoista vaalimista ja toimialansa yhteistyötä sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saavutettavuutta.

Kuopion luonnontieteellinen museo

Kuopion luonnontieteellinen museo harjoittaa luonnontieteellistä museotoimintaa ja toimii alueellisena vastuumuseona Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan maakunnissa tehtävänään luonnonperintö. Vastuumuseo toimii luonnonperinnön asiantuntijana, kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä luonnonperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Museon tehtävänä on edistää erityisesti itäisen Suomen luonnon monimuotoisuuden tuntemusta, kartoitusta, tutkimusta ja säilymistä, dokumentoida tietoa luonnon tilasta ja sen muutoksista tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tarpeisiin, edistää ja tukea ympäristökasvatusta sekä alansa harrastustoimintaa.

Kuopion taidemuseo

Kuopion taidemuseo on taidelaitos ja museo, joka tallentaa, säilyttää ja esittelee visuaalisen taiteen historiaa ja nykyisyyttä sekä edistää kuvataiteen ja koko visuaalisen kulttuurin tuntemusta ja saavutettavuutta. Taidemuseo ylläpitää taidekokoelmia ja huolehtii taidehistoriallisen aineiston saatavuudesta ja edistää taiteen ja yleisön vuorovaikutusta. Museo toimii Pohjois-Savon alueellisena vastuumuseona taidemuseotehtävissä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Museot tuottavat alueellisia ja paikallisia museopalveluita sekä osallistuvat Kuopion kaupungin Hyvinvoinnin edistämisen palveluiden sisäiseen sekä kaupungin palvelualueiden väliseen yhteistyöhön. Museot ovat merkittäviä hyvinvointia edistävien palveluiden tuottajia. Museot toimivat alansa asiantuntijoina esimerkiksi kulttuuri- ja luonnonympäristöön ja julkiseen taiteeseen liittyvissä tehtävissä.

Museolaki määrittelee museoiden toimintaa ja toimintaympäristöä erityisesti alueellisten tehtävien ja vastuumuseopalveluiden osalta. Alueellista vastuumuseotyötä ohjaavat museoiden alueellisten palveluiden nelivuotissuunnitelmat ja viranomaistehtävien osalta myös maankäyttö- ja rakennuslaki, muinaismuistolaki sekä hallintolaki. Pohjois-Savon aktiivisen maankäytönsuunnittelun vuoksi alueelliseen viranomaistehtävään kohdistuu kasvavaa palvelupainetta.

Museoiden tilojen kehittämistyötä tehdään Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan linjausten mukaisesti, yhteistyössä Kuopion kaupungin Tilapalveluiden kanssa. Vuosien 2018–2020 Kuopion museo -rakennuksen peruskorjaus ja laajennus sekä vuosina 2019–2022 toteutettu näyttelykokonaisuuden uusiminen ovat tuoneet uuden vaiheen museoiden toimintaan sekä työtila- ja näyttely-ympäristöjen kehittämiseen. Museo- ja kirjastorakennusten yhdistäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia museo- ja kirjastopalvelujen yhteiseen kehittämiseen.

Kuopion museon uusien tila- ja palveluratkaisujen ohella on kehitetty myös museoiden muita työskentely-, asiakaspalvelu- ja kokoelmatiloja. Kuopion kaupunki on vuokrannut Kulttuurihistoriallisen museon ja Luonnontieteellisen museon henkilöstölle ja osalle kokoelmista uudet tilat Kuopion museon välittömästä läheisyydestä. Tiloihin keskitetään museoiden asiantuntijapalvelut ja mm. kuva-arkiston palvelut. Tiloihin muutetaan vuoden 2023 aikana. Muutto uusiin tiloihin mahdollistaa samalla Korttelimuseon palvelukonseptin kehittämisen käynnistämisen. Valtaosa Kulttuurihistoriallisen museon ja luonnontieteellisen museon kokoelmista ja osa henkilöstöstä sijoittuu edelleen Kelloniemeen, kaupungin omistamaan entiseen teollisuuskiinteistöön.

Kuopion taidemuseon tiloissa jatketaan toiminnallisia remontteja, joiden avulla avataan tiloja uusiin käyttötarkoituksiin ja parannetaan taiteen saatavuutta. Kelloniemeen rakennettava Taidemuseon uusi kokoelmatila valmistuu vuoden 2023 aikana. Kokoelmien muuttoa on valmisteltu vuodesta 2021 alkaen, ja muuton tulisi olla valmis vuoden 2024 alussa.

PAINOPISTEALUEET VUOSILLE 2023–2026

Museoiden toiminnassa painottuvat uuden museolain asettamien tehtävien toteuttaminen sekä Kuopion kaupungin strategian mukaiset hyvinvointia edistävät palvelut, vuosittain kaupungin talousarvion käyttösuunnitelmassa vahvistettavin painopistein. Palvelujen kehittämisessä painotetaan vaikuttavuutta, asiakaslähtöisyyttä, kustannustehokkuutta sekä paikallista, alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä ja verkostoitumista.

Saavutettavat museopalvelut

Museoiden ja museoaineistojen saavutettavuutta parannetaan. Museot tuottavat asiakaslähtöisiä ja aktiivisia palveluita kulttuuri-, ympäristö- ja taidekasvatustyön keinoin. Samalla ne toimivat osaltaan kulttuuriperinnön, luonnonperinnön ja taiteen vaalimisen mahdollistajina. Jatkuvana kehityskohteena on myös uusien toimitilojen ja palveluratkaisujen asiakaslähtöinen suunnittelu.

Monipuolinen asiantuntemus

Museot tarjoavat toiminta-alueillaan monipuolista palvelua ja tietämystä kulttuuriperinnön, luonnonympäristön sekä visuaalisen taiteen asiantuntijoina.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA KESKEISET TOIMENPITEET 2023

Elämyksiä ja tietoa näyttelyillä

Museoiden omia näyttelytuotantoja täydentää aktiivinen paikallinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Perusnäyttelyiden lisäksi museot tuottavat vaihtuvia näyttelyjä. Museoiden näkökulma on paitsi savolainen ja suomalainen, myös globaali.

Museoita kehitetään toiminnallisina ja elämyksellisinä oppimisympäristöinä ja kulttuurikohteina. Museot tuottavat tietoa Pohjois-Savon historiasta ja alueen elämästä, suomalaisesta luonnosta ja visuaalisesta taiteesta. Museot pyrkivät välittämään myös kansallisia ja kansainvälisiä elämyksiä ja keskustelunaiheita alueelle. Näyttelyitä ja tapahtumia tuotetaan mm. muiden museoiden, yhdistysten ja yhteisöjen sekä taiteilijoiden, tutkijoiden ja muiden yksityishenkilöiden kanssa. Toiminnallaan museot rakentavat Kuopio-kuvaa ja vahvistavat kaupungin vetovoimaa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin edistäminen

Asiantuntijapalvelut sekä kulttuuri-, ympäristö- ja taidekasvatustyö lisäävät museoiden saavutettavuutta ja tuovat taiteen osaksi arkiympäristöä, edistävät hyvinvointia, kestäväää kehitystä ja myönteistä kaupunkikulttuuria. Museot ovat asiantuntijoina aktiivisesti mukana kulttuuri- ja luonnonympäristön sekä visuaalisen taiteen yhteistyöhankkeissa. Museot jatkavat myös palveluidensa verkkosaavutettavuuden kehittämistä.

Kulttuurihistoriallinen museo hoitaa alueellisena vastuumuseona Pohjois-Savossa sekä arkeologian, rakennetun kulttuuriympäristön että kulttuurimaisemien suojeluun liittyviä viranomais- ja asiantuntijatehtäviä. Tärkeä osa alueellisen museon tehtäväkenttää on myös Pohjois-Savon museotoiminnan edistäminen, jonka piirissä on yli 60 paikallista museota. Alueellinen tehtävä käsittää myös harkinnanvaraisten valtionavustusten ohjaamisen ja kohdistusarvioinnin eri museoille ja rakennetun perinnön korjaushankkeisiin. Kulttuuriympäristötyössä ollaan mukana kaikissa tärkeimmissä maakunnallisissa yhteistyöryhmissä, uusimpana yhteistyötahona mm. ylimaakunnallinen Itä-Suomen kulttuuriympäristöryhmä. Alueellisen vastuumuseon työ on lakisääteistä ja suurelta osalta viranomaistoimintaa.

Luonnontieteellinen museo osallistuu itäisen Suomen ympäristökasvatusverkostojen kehittämiseen ja toimintaan sekä kuuluu valtakunnalliseen Luonto- ja ympäristökoulujen LYKE-verkostoon. Museo tukee asiantuntijapalveluillaan Kuopion kaupungin maankäytön suunnittelua ja toimii asiantuntijana yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen, ELY-keskusten, Metsähallituksen, Luonnontieteellisen keskusmuseon sekä valtakunnallisten eliötyöryhmien kanssa.

Taidemuseo kehittää yhteistyömuotojaan lähimpien sidosryhmiensä kanssa ja samalla parantaa alueellisen taiteen saavutettavuutta, yleisön ja taiteen kohtaamista. Kuopion Kuvataiteilijat ry Ars Liberaan kanssa avattiin kesäkuussa 2022 yhteistyögalleria taidemuseon tiloihin. Taidemuseo pyrkii omalta osaltaan edistämään visuaalisen taiteen asemaa koko maakunnan alueella yhteistyössä Taiteen edistämiskeskus Taiken kanssa.

Museot kehittävät yleisötyön kohderyhmäpalveluja yhteistyössä Kuopion kaupungin hyvinvoinnin palvelualueen muiden toimijoiden kanssa sekä kulttuurin ja hyvinvoinnin paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyökumppanien ja verkostojen kanssa. Museot suuntaavat hyvinvointia tukevia sisältöjään erityisesti lapsille ja nuorille sekä ikääntyville ja erityisryhmille.

Laadukas tietopalvelu tukeutuu kokoelmiin ja tutkimukseen Kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä visuaalisen taiteen dokumentointia ja tutkimusta sekä museoaineistojen digitointia tehdään suunnitelmallisesti, alan valtakunnalliset linjaukset ja velvoitteet huomioon ottaen, museotalon yhteistyötä hyödyntäen.

Kokoelmatietojen saavutettavuuden parantaminen ja kuva- ja tietopalvelun kehittäminen ovat painopistealueita. Kokoelmatietojen ja kuva-aineistojen digitointia jatketaan painottaen näyttelytuotantoa sekä maakunnallista ja valtakunnallista yhteistyötä. Luetteloinnin sisällön laadullista tasoa kehitetään yhteistyössä muun museotalon kanssa.

Kulttuurihistoriallinen museo on ottanut käyttöön MuseumPlus-ohjelman, jonka pilotoinnissa museo oli mukana. Ohjelma on nyt osa Suomen museoliiton Kookos-kokoelmahallintapalvelua. Museo tarjoaa MuseumPlus -ohjelman Pohjois-Savon ei-ammattillisille paikallismuseoille ja ohjaa MuseumPlus-kokoelmanhallintajärjestelmän luettelointityötä.

Vuoden 2020 lopussa Kulttuurihistoriallisen museon kokoelmatietokantaan luetteloi 21 paikallismuseota Pohjois-Savon alueelta. Kokoelmatietoja siirretään verkossa käytettäväksi kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymään FINNAan ja opettajien hakupalvelu FINNAN luokkahuoneeseen Kookos-palvelun kautta. Kokoelmien näkyvyyttä ja käytettävyyttä lisätään verkkonäyttelyillä esim. Elämää Kuopiossa - verkkonäyttelyn tapaan (<https://elamaakuopiossa.wordpress.com/>) ja valokuvia tarjotaan katsottavaksi ja käytettäväksi Flickr-palvelun kautta (<https://www.flickr.com/photos/kuhmu/>).

Kuopion luonnontieteellinen museo on osa Luonnontieteellisen keskusmuseon johtamaa Suomen luonnontieteellisten museoiden ja kokoelmayksiköiden konsortiota, joka on mukana alan eurooppalaisten museoiden ja muiden luonnontieteellisten kokoelmayksiköiden DiSSCo-yhteenliittymässä (Distributed System of Scientific Collections; <https://dissco.eu>). DiSSCon tavoitteena on mm. edistää luonnontieteellisten kokoelmatietojen tunnustamista, kehittämistä ja hyödyntämistä tieteellisenä infrastruktuurina esim. ympäristötieteellisessä ja ilmastomuutokseen liittyvässä tutkimuksessa.

Suomen ympäristökeskuksen ja konsortion luonnontieteellisiin kokoelmiin ja aineistoihin perustuva tutkimusinfrastruktuuri valittiin vuonna 2020 Suomen Akatemian haussa kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle. Suomen Akatemia myönsi konsortiolle tutkimusinfrastruktuuri-rahoitusta vuosille 2022–26. Kuopion luonnontieteellisen museon luetteloidut ja digitoidut kokoelmatiedot on siirretty verkossa käytettäväksi Luonnontieteellisen keskusmuseon ylläpitämään kokoelmanhallintajärjestelmään KOTKA, jonka näytetiedot näkyvät Suomen lajitietokeskuksen avoimessa

Laji.fi-portaalissa ja kansainvälisessä GBIF-portaalissa. Museoaineistojen luettelointi- ja digitointityötä jatketaan museon omana työnä ja Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurirahoituksen turvin.

Taidemuseossa taidekokoelmiin kuuluvien teosten tiedot ja kuvat tallennetaan digitaalisessa muodossa valtakunnalliseen taidekokoelmien kokoelmahallintajärjestelmään Muusaan, jota ylläpitää ja kehittää Osuuskunta Suomen taide ja taidekokoelmat. Digitointityö on jatkuvaa ja keskeinen osa kokoelmatyötä. Kokoelmatietoja siirretään verkossa käytettäviksi kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymään FINNAan. Kuvasto ry:n ja Suomen Museoliiton Kokoelmat verkossa -sopimus mahdollistaa kokoelmiin kuuluvan nykytaiteen esittelemisen verkossa aiempaa laajemmin.

Kokoelmatoiminnan kehittäminen

Museot ylläpitävät ja kehittävät kokoelmiaan kokoelmapoliittisten suunnitelmiansa mukaisesti ja museoalan yhteisiä linjauksia noudattaen sekä osallistuvat valtakunnalliseen kokoelmatyön ja dokumentoinnin kehittämiseen. Kokoelmahallinnassa seurataan valtakunnallisia linjauksia. Museoiden kokoelmapoliittisten ohjelmien tarkistamista jatketaan.

Maakunnallinen ja valtakunnallinen museoyhteistyö

Museot osallistuvat valtakunnalliseen vastuumuseoiden yhteistyöhön ja museotyön kehittämiseen. Tieto- ja kuvapalvelut perustuvat suunnitelmalliseen dokumentointi-, tutkimus- ja digitointityöhön.

Alueellista toimintaa edistetään Museoviraston kanssa neuvoteltujen alueellisten suunnitelmien mukaisesti. Maakunnallista ja valtakunnallista yhteistyötä edistetään myös kokoelmahallinnassa, asiantuntijapalveluissa ja näyttelytoiminnassa. Nykyajan dokumentoinnissa ollaan mukana valtakunnallisessa Tallennus- ja kokoelmayhteistyössä (TAKO).

Henkilöstön kehittäminen ja koulutus

Henkilöstön kehittämisessä tavoitteita ovat kannustava johtaminen ja suunnitelmallinen henkilöstöpolitiikka. Keskeisiä periaatteita ovat työtehtävien kehittäminen ja henkilökunnan koulutus.

Rekrytoinneissa ja koulutuksessa huolehditaan henkilöstön ammattitaidon turvaamisesta ja ylläpitämisestä palvelutarpeiden mukaisesti. Tehtäväkuvauksia tarkistetaan tarvittaessa, ammatillisia parannetaan. Koulutuksessa painotetaan perehtymistä uuteen museotekniikkaan, näyttelyratkaisuihin, yleisöpalveluun ja yhteistyön tukemiseen.

MITTARIT JA TUNNUSLUVUT 2021 – 2023

Käynnit ja aukiolo	TP2021	TP2022	TA2023
Näyttelykäynnit yhteensä	60 863	132 069	116 000
>Kuopion museo	31 620	95 211	81 600
>Kuopion korttelimuseo	9 719	15 098	14 000
>J.V. Snellmanin kotimuseo	193	338	400
>Kuopion taidemuseo	19 331	21 422	20 000
>Muut käynnit	2 989	46 788	46 000
Ohjattuun toimintaan osallistuneet	5 605	15 032	20 000
Aukiolotunnit	5 134	5 907	6 178
Aukiolopäivät	772	866	880
Kokoelmatiedot			
Museoiden järjestetty kokoelma-aineisto yht.	2 027 473	2 031 777	2 050 019
Kultt.hist.museon järjestetty kokoelma-aineisto	954 727	955 755	958 732
>esineet	72 408	72 674	72 888
>valokuvat	845 402	846 354	848 902
>kirjasto ja arkisto	36 917	36 727	36 750
Kultt.hist.museon digitoitu kokoelma-aineisto	183 439	187 693	192 000
Luonnontiet.museon järjestetty kokoelma-aineisto	1 013 827	1 015 787	1 031 037
>näytteet	939 398	940 459	955 609
>kuva-arkisto	19 916	19 916	19 916
>kirjasto ja arkisto	54 513	55 412	55 512
Luonnontiet.museon digitoitu kokoelma-aineisto	485 356	488 177	503 177
Taidemuseon järjestetty kokoelma-aineisto	58 919	59 958	61 460
>taidekokoelmat	7 337	7 602	7 600
>kuva-arkisto	44 836	45 536	46 990
>käsikirjasto	6 746	6 820	6 870
Taidemuseon digitoitu kokoelma-aineisto	25 257	26 210	26 660

KUOPION KAUPUNGIN MUSEOIDEN KUSTANNUKSET 2023

KUOPION MUSEOKESKUS YHTEENSÄ

Omat tuotot	728 000	Henkilöstökulut	2 318 700
Valtion osuus	1 431 009	ICT-palvelut	110 000
Kaupungin osuus	4 504 691	Vuokrat	3 125 000
		Muut toimintakulut	1 110 000
		Kulut yhteensä	6 663 700

KUOPION KULTTUURIHISTORIALLINEN MUSEO

Omat tuotot	325 333	Henkilöstökulut	1 035 719
Valtion osuus	735 391	ICT-palvelut	48 333
Kaupungin osuus	1 952 995	Vuokrat	1 504 000
		Muut toimintakulut	425 667
		Kulut yhteensä	3 013 719

KUOPION LUONNONTIETEELLINEN MUSEO

Omat tuotot	268 333	Henkilöstökulut	739 711
Valtion osuus	406 019	ICT-palvelut	38 333
Kaupungin osuus	1 602 359	Vuokrat	1 126 000
		Muut toimintakulut	372 667
		Kulut yhteensä	2 276 711

KUOPION TAIDEMUSEO

Omat tuotot	134 334	Henkilöstökulut	543 270
Valtion osuus	289 599	ICT-palvelut	23 334
Kaupungin osuus	949 337	Vuokrat	495 000
		Muut toimintakulut	311 666
		Kulut yhteensä	1 373 270

Kustannustiedot 2023 ovat Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan vahvistaman hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen käyttösuunnitelman mukaiset.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen talousarviotiedot ovat Kuopion kaupungin talousarviossa 2023 ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2023–2026.